

De vaste commissie voor Klimaat en Groene Groei heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Klimaat en Groene Groei over de brief van 30 april 2026 over de Geannoteerde agenda voor de informele Energieraad van 12 en 13 mei in Cyprus (Kamerstuk 21 501-33, nr. 1199), Ontwikkelingen EU ETS (Kamerstuk 22 112, nr. 4250) en Verslag Energieraad (formeel) 16 maart 2026 (Kamerstuk 21 501-33, nr. 1193).

De voorzitter van de commissie,
Zwinkels

De griffier van de commissie,
Nava

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de JA21-fractie

II Antwoord / Reactie van de Minister

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele Energieraad op 12 en 13 mei aanstaande. Deze leden hebben hierover enkele vragen.

Marktstabiliteitsreserve

De leden van de D66-fractie zijn positief over de kritische grondhouding van het kabinet tegenover het voorstel van de Europese Commissie om het annuleringsmechanisme van de Marktstabiliteitsreserve (MSR) te schrappen. Het schrappen van dit mechanisme zou een forse afzwakking zijn van het bestaande ETS en zou kunnen leiden tot miljoenen megatonnen extra uitstoot van broeikasgassen. Deelt de Minister de zorgen van deze leden dat de klimaatdoelen bij uitvoering van dit voorstel verder uit zicht zouden kunnen komen? Welke aanvullende Europese maatregelen zal de Minister bepleiten indien na deze en overige herzieningen blijkt dat het ETS onvoldoende bijdraagt aan het behalen van de klimaatdoelen?

Midden-Oosten

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister wil benadrukken dat het van belang is om verschillende scenario's uit te werken wat betreft de situatie in het Midden-Oosten. In welk scenario zou zij aanvullende Europese maatregelen bepleiten? Wat voor maatregelen zou zij bepleiten in het geval van escalatie van de situatie?

Energiebesparing

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister een rol ziet voor de Commissie om met aanbevelingen te komen voor energiebesparingsmaatregelen. Hoe beoordeelt de Minister de huidige voortgang op de Europese energiebesparingsdoelen (EED)? Acht zij in het licht van de huidige geopolitieke situatie aanvullende Europese maatregelen nodig om energiebesparing te stimuleren?

EU Grids Package

De Minister heeft eerder aangegeven zich in de Raad in te zetten voor uitbreiding van de verduidelijkende regels rondom stikstof naar alle hernieuwbare-energieprojecten. Is er steun bij de lidstaten voor deze plannen? Daarnaast is in december de motie-Klos (Kamerstuk 29 023, nr. 619) aangenomen die de regering verzoekt onderzoek te doen naar de nationale implementatie van de maatregelen uit het EU Grids Package. Welke conclusies kunnen worden getrokken uit dit onderzoek?

Vragen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele energieraad en hebben hierover nog enkele vragen en aandachtspunten. Deze leden lezen dat er tijdens de informele raad waarschijnlijk wordt gesproken over het AccelerateEU-plan. Wat is de inzet van het kabinet ten aanzien van dit voorstel?

Wanneer verwacht de Minister de appreciatie van dit voorstel naar de Tweede Kamer te sturen? Specifiek zijn deze leden benieuwd naar de appreciatie van de voorgestelde maatregel van de Europese Commissie om de coördinatie van het vullen van de gasvoorraden op zich te nemen. Hoe kijkt de Minister naar deze maatregel en welke gevolgen zal dit hebben op het vullen van de Nederlandse gasvoorraad?

De leden van de VVD-fractie vragen of de Minister daarnaast voornemens is om het tijdelijke uitgebreide staatsteunkader te gebruiken. Voor welke sectoren zou dit in Nederland van toepassing zijn? Hoe schat de Minister de gevolgen voor de interne markt naar aanleiding van het tijdelijke staatsteunkader?

De leden van de VVD-fractie vragen op welke manier de Minister van plan is om de noodzaak van strategische gasreserves tijdens de informele raad aan te kaarten. Hoe ziet de Minister het speelveld in Europa op dit moment? Op welke manier kan de Minister dit onderwerp samen met gelijkgestemde landen aankaarten? Zet de Minister zich ervoor in om voor de eventuele aanleg van strategische reserves de kosten te verdelen over lidstaten?

De leden van de VVD-fractie lezen dat het Cypriotische voorzitterschap aangeeft tijdens de aankomende informele Energieraad ook te willen spreken over de Energie Unie Task Force. Hoe beoordeelt het kabinet het functioneren van deze taakgroep? Welke inzet heeft het kabinet ten aanzien van deze Task Force?

De leden van de VVD-fractie lezen dat het kabinet schrijft dat de huidige geopolitieke situatie noodzaak geeft tot het versnellen van onze energie-onafhankelijkheid. Deze leden delen die noodzaak. Het versnellen van vergunningsverlening voor de aanleg van energie infrastructuur kan hier goed aan bijdragen. Op welke manier zet de Minister zich in voor een snelle aanname van de EU grids package? Ziet de Minister mogelijkheden om binnen de informele raad ervoor te pleiten dat lidstaten deze verkorte vergunningsverlening versneld kunnen invoeren? Ziet de Minister daarnaast ruimte om de maatregelen alvast in werking te laten treden voordat de EU grids package is aangenomen?

De leden van de VVD-fractie lezen daarnaast dat er tijdens de informele energieraad gesproken zal worden over de gerichte herziening marktstabiliteitsreserve (MSR). Wanneer ontvangt de Kamer over dit voorstel het BNC-fiche? Deze leden lezen dat het kabinet heeft aangegeven geen voorstander te zijn van deze gerichte wijziging. Welke inhoudelijke redenen gaven daartoe de aanleiding? Klopt het dat dit voorstel ertoe ziet dat er een grotere reserve ontstaat, zonder dat het marktaanbod verandert, omdat rechten alleen vrijkomen bij krapte of prijspieken? En dat het voorstel het risico op extreme prijsstijgingen op langere termijn dempt? Ziet het kabinet daarin voordelen?

De leden van de VVD-fractie lezen dat er tijdens de formele raad van 16 maart door sommige lidstaten is opgeroepen op een pragmatische of uitgestelde toepassing van de importvereisten uit de Methaanverordening. Hoewel deze leden achter het doel van deze verordening staan, maken zij zich zorgen over de impact op leveringszekerheid, omdat het onwaarschijnlijk is dat geïmporteerd gas per 1 januari 2027 voldoet aan de voorwaarden van de verordening. Zal de Minister tijdens deze informele energieraad pleiten voor duidelijkheid over de invoering van de verordening en de gevolgen daarvan? Mocht de Europese Commissie voorstellen de eerste jaren de boetes op te heffen, zal zij dat dan steunen?

Vragen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de informele Energieraad.

Impact conflict Midden-Oosten op energieprijzen en leveringszekerheid

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie stellen vast dat de Europese Commissie in haar plan ook aangeeft dat lidstaten zelf mogen beslissen of zij olie- en gasbedrijven extra belastingen willen opleggen op hun overwinsten. Kan de Minister een overzicht bezorgen van welke lidstaten overwegen een dergelijke belasting in te voeren en welke lidstaten effectief stappen ondernemen? Kan de Minister uitrekenen hoeveel een overwinstbelasting en solidariteitsbijdrage voor Nederland zouden opbrengen als die worden vormgegeven zoals in 2023, na de energiecrisis ten gevolge van de Russische inval in Oekraïne?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen welke suggesties van maatregelen uit de toolbox van het AccelerateEU-plan de Minister momenteel nog laat onderzoeken? Staan er wat de Minister betreft in deze lijst maatregelen die voor Nederland interessant zouden kunnen zijn om door te voeren en zo ja, welke zijn dat dan?

Energieopslag

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat het kabinet terughoudend is wat betreft de in de Industrial Accelerator Act voorgestelde Europese herkomstseisen ten aanzien van publieke aanbestedingen en subsidies voor de batterijsector. Welke overwegingen heeft de Minister meegenomen in de afweging van kosten en baten en hoe is de Minister tot deze conclusie gekomen?

Ontwikkelingen EU ETS

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie onderschrijven het belang van Europees klimaat- en industriebeleid, een sterk ETS en het belang van de discussie over een competitief Europa. Wel hebben deze leden hierover nog enkele vragen.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie ondersteunen de positie van de Minister als het gaat om het behoud en versterken van ETS, maar hebben zorgen over de aanpassingen aangekondigd door de Europese Commissie. Hoe kijkt de Minister naar de voorgestelde aanpassingen ten aanzien van marktstabiliteitsreserve (MSR), mede in het licht van de aangenomen motie-Bushoff/Van Oosterhout (Kamerstuk 21 501-07, nr. 2171)? Is er een impact analyse gedaan door de Europese Commissie en kan de Minister hierop reflecteren? Met hoeveel emissierechten zal de reserve groeien? Welke invloed zal deze aanpassing hebben op de prijs van ETS-rechten en hoeveel meer (geschatte) emissie-ruimte zal hierdoor ontstaan, zowel voor als na 2030? En hoe weegt de Minister het risico voor de investeringszekerheid van de industrie in verduurzaming, als een belangrijke factor voor de prijszetting wordt aangepast? In haar brief onderschrijft de Minister dat het effect van de aanpassing afhankelijk is van de bredere herziening van ETS later dit jaar en dat het verstandiger is om een dergelijke aanpassing in elk geval parallel aan of in samenhang met deze herziening te behandelen. Zal de Minister zich diplomatiek inspannen om alsnog een dergelijke parallelle behandeling te bekomen? Indien het MSR-voorstel effectief vervroegd wordt behandeld, aan welke maatregelen denkt de Minister binnen de bredere ETS 1-herziening om de effecten van het MSR-voorstel te compenseren om te borgen dat het ETS voldoende bijdraagt aan het behalen van het Europese klimaatdoel voor 2040?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben tevens vragen over de aanpassing van de ETS-benchmarks. Vindt de Minister dat de ETS-benchmarks moet worden geüpdatet op basis van de bestaande systematiek, gebaseerd op de efficiëntste installaties in Europa? Ziet de Minister een risico dat de nieuwe benchmarks niet op basis van enkel technische haalbaarheid, maar ook op basis van politieke wensen worden gesteld? Als de benchmark aanpassing leidt tot een minder snelle afbouw van gratis rechten, wat voor een effect heeft dat dan op de Nederlandse inkomsten en de beschikbaarheid van middelen voor de verduurzaming van de industrie? En hoe neemt de Minister nieuwe/alternatieve productieroutes mee in de benchmarks, als alternatief voor bestaande installaties? In andere woorden: hoe zorgt de Minister dat bestaande installaties niet onnodig gratis rechten krijgen, terwijl er fossielvrije alternatieven voor handen zijn?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben daarnaast enkele vragen over de bredere herziening van ETS, later dit jaar. Wat is de huidige inzet van de Minister in gesprekken met de Europese Commissie? Onderkent de Minister dat grote aanpassingen van het ETS, zoals de LRF, van grote invloed zullen zijn op de prijs en dus de investeringszekerheid in verduurzaming? Spreekt de Minister zich daarom ondubbelzinnig uit tegen dergelijke aanpassingen in lijn met de aangenomen motie-Bushoff/Van Oosterhout (Kamerstuk 21 501-07, nr. 2171)?

Overige

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie stellen vast dat er in aanloop naar de informele raad een lobby plaatsvindt om de methaanverordening af te zwakken. Zal de Minister zich verzetten tegen iedere vorm van afzwakking, inclusief tegen op de opschorting van boetes?

Vragen van de leden van de JA21-fractie

De leden van de JA21-fractie hebben kennisgenomen van de stukken ten behoeve van het schriftelijk overleg over de (Informeel) Energieraad van 12 en 13 mei 2026. Deze leden hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

1. Geannoteerde agenda voor de informele Energieraad van 12 en 13 mei in Cyprus

De leden van de JA21-fractie constateren dat de exacte agenda en de onderliggende stukken voor de informele Energieraad 24 uur vóór de deadline van het schriftelijk overleg nog niet bekend waren. Deze leden vinden dat zorgelijk, omdat de Kamer hierdoor slechts beperkt in staat wordt gesteld haar controlerende taak uit te oefenen. Kan de Minister aangeven waarom de Kamer zo kort voor de Raad nog geen volledige agenda en onderliggende stukken heeft ontvangen? Kan zij toezeggen dat aanvullende stukken, conceptconclusies of nadere appreciaties onverwijld met de Kamer worden gedeeld?

Impact conflict Midden-Oosten op energieprijzen en leveringszekerheid

De leden van de JA21-fractie maken zich zorgen over de gevolgen van het conflict in het Midden-Oosten voor olie-, gas- en elektriciteitsprijzen. Deze leden vragen welke scenario's het kabinet heeft uitgewerkt voor verdere escalatie en welke gevolgen deze scenario's hebben voor Nederlandse huishoudens, het mkb, de industrie, de transportsector, de glastuinbouw en de landbouw.

De leden van de JA21-fractie lezen dat Nederland inzet op Europese coördinatie en een sterke rol van de Europese Commissie bij energie-

crises. Deze leden vragen hoe wordt voorkomen dat Europese coördinatie ten koste gaat van nationale handelingsruimte. Welke bevoegdheden moeten volgens het kabinet nadrukkelijk nationaal blijven, bijvoorbeeld rond strategische voorraden, noodmaatregelen en ondersteuning van huishoudens en bedrijven? Deze leden onderschrijven dat eventuele maatregelen tegen hoge energieprijzen tijdelijk en gericht moeten zijn. Tegelijkertijd vragen zij welke nationale maatregelen klaarliggen wanneer Europese maatregelen te laat komen of onvoldoende bescherming bieden. Hoe voorkomt de Minister dat Nederlandse huishoudens en bedrijven opnieuw de rekening betalen van geopolitieke crises en Europees energiebeleid?

De leden van de JA21-fractie vragen voorts welke inzet Nederland heeft ten aanzien van strategische olie- en gasvoorraden. Is het kabinet bereid in Europees verband te pleiten voor heldere afspraken over inzet, aanvulling en kostenverdeling van strategische voorraden en noodvoorraden, zodat Nederland niet onevenredig opdraait voor leveringszekerheid elders in Europa? Hoe gaat de Minister hier invulling geven aan de aangenomen motie-Van den Berg over de financiering van kussengasreserves (Kamerstuk 29 023, nr. 633)?

Energieveiligheid en energieopslag

De leden van de JA21-fractie constateren dat de Europese Commissie werkt aan een hernieuwd raamwerk voor energieveiligheid. Deze leden vragen wat de Nederlandse rode lijnen zijn bij de herziening van de verordeningen voor risicoparaatheid in de elektriciteitssector en leveringszekerheid van aardgas. Kan de Minister garanderen dat nieuwe Europese verplichtingen niet leiden tot extra regeldruk of kosten zonder aantoonbare meerwaarde voor de leveringszekerheid? Hoe gaat de Minister zich hier verhouden tot de aangenomen motie-Van den Berg (36 800-XXIII, nr. 41) over het in EU-verband in zetten voor aanpassing van de EU-verordening over vulgraden?

De leden van de JA21-fractie vragen hoe het kabinet aankijkt tegen de rol van regelbaar vermogen, kernenergie, gas waar noodzakelijk, waterstof, warmteopslag en andere vormen van opslag. Is de Minister het met deze leden eens dat energieveiligheid niet alleen vraagt om meer hernieuwbare productie, maar ook om voldoende regelbaar vermogen en technologie-neutraliteit?

De leden van de JA21-fractie vragen daarnaast hoe de Minister voorkomt dat Europese herkomsteisen bij aanbestedingen en subsidies voor batterijen en energieopslag leiden tot hogere kosten voor burgers, bedrijven en overheden. Is de Minister bereid zich te verzetten tegen Europese eisen die de energierekening verhogen of de uitvoerbaarheid verslechteren?

Toelichting voorstel gerichte herziening Marktstabiliteitsreserve (MSR) in het ETS

De leden van de JA21-fractie lezen dat de Europese Commissie een gerichte herziening van de Marktstabiliteitsreserve van ETS-1 heeft voorgesteld. Het kabinet is kritisch omdat een effectbeoordeling ontbreekt en het voorstel is losgetrokken van de bredere ETS-herziening. Deze leden vragen waarom de Commissie dit voorstel desondanks afzonderlijk behandelt en welke positie Nederland hierover inneemt. Kan het kabinet aangeven welke gevolgen het schrappen van het annuleringsmechanisme naar verwachting heeft voor ETS-prijzen, energiekosten, de industrie, investeringszekerheid en Europese klimaatdoelen?

2. Ontwikkelingen EU ETS

Gevolgen van uitstel ETS-2

De leden van de JA21-fractie hebben kennisgenomen van het uitstel van de inleverplicht van ETS-2 naar 2028. Deze leden constateren dat monitoring- en rapportageverplichtingen al sinds 2025 gelden. Kan de Minister aangeven welke administratieve lasten geregementeerde entiteiten hierdoor nu al maken, nog voordat ETS-2 daadwerkelijk van start gaat?

De leden van de JA21-fractie vragen hoe het kabinet voorkomt dat ETS-2 vanaf 2028 leidt tot hogere brandstofprijzen, hogere verwarmingskosten en hogere vervoerskosten. Kan de Minister inzichtelijk maken wat verschillende ETS-2-prijsscenario's betekenen voor een liter benzine, diesel, een kuub gas, andere brandstoffen met een energiewaarde en de gemiddelde energierekening? Deze leden vragen specifiek naar sectoren die Nederland via nationale opt-in onder ETS-2 brengt of wil brengen, waaronder binnenvaart, mobiele werktuigen, stallen, defensie en glastuinbouw. Kan het kabinet per sector aangeven welke lastenstijging wordt verwacht? Is het kabinet bereid de nationale opt-in te heroverwegen wanneer deze disproportioneel uitpakt voor ondernemers of consumenten?

De leden van de JA21-fractie constateren dat er zorgen bestaan over prijsvolatiliteit en onzekerheid bij de start van ETS-2. Welke maximale ETS-2-prijs acht het kabinet maatschappelijk en economisch aanvaardbaar? Is de Minister bereid in EU-verband te pleiten voor een sterker, automatisch prijsbeheersingsmechanisme wanneer ETS-2-prijzen leiden tot onaanvaardbare lasten? Welke gevolgen hebben de voorstellen rond de Marktstabiliteitsreserve voor inflatie, koopkracht, brandstofprijzen, energierekeningen, concurrentiekracht en investeringszekerheid?

Voorfinancieringsfaciliteit via de EIB

De leden van de JA21-fractie lezen dat de Europese Commissie een voorfinancieringsfaciliteit via de Europese Investeringsbank wil instellen. Welke risico's loopt Nederland wanneer toekomstige veilinginkomsten worden ingezet voor leningen die nu worden verstrekt? Wie draait op voor tegenvallers wanneer ETS-2-veilinginkomsten lager uitvallen dan geraamd? Kan het kabinet uitsluiten dat dit verkapte Europese leningen worden en dat Nederlandse belastingbetalers hiervoor risico lopen?

Onderzoek regeldruk EU ETS-1

De leden van de JA21-fractie vragen waarom Nederland in 2024 geen gebruik heeft gemaakt van een opt-out voor kleine emittenten, terwijl andere lidstaten dat wel doen. Is de Minister bereid te onderzoeken of een ruimere kleine-emitteraanpak in Nederland mogelijk is?

3. Verslag Energieraad formeel 16 maart 2026

Beleidsdebat European Grids Package

De leden van de JA21-fractie onderschrijven dat versterking van energie-infrastructuur noodzakelijk is om netcongestie terug te dringen, leveringszekerheid te vergroten en investeringen mogelijk te maken. Tegelijkertijd vragen deze leden hoe het kabinet voorkomt dat Europese netwerkplanning leidt tot aantasting van nationale zeggenschap. Nederland steunt een meer gecoördineerde benadering van netwerkplanning op basis van een centraal Europees scenario, mits lidstaten nauw betrokken blijven. Wat betekent «nauw betrokken» concreet? Heeft Nederland een doorslag-

gevende stem wanneer een Europees scenario onvoldoende aansluit bij Nederlandse belangen, ruimtelijke beperkingen of betaalbaarheid? De leden van de JA21-fractie vragen hoe wordt voorkomen dat Nederlandse burgers en bedrijven via nettarieven of andere heffingen onevenredig betalen voor grensoverschrijdende energieprojecten waarvan de baten vooral elders neerslaan. Welke criteria hanteert het kabinet voor een eerlijke kosten-batenverdeling? Is het kabinet bereid projecten te blokkeren wanneer de kostenverdeling nadelig uitpakt? Ook willen deze leden weten op welke aannames over het toekomstige Nederlandse energiesysteem de keuze voor het Grids Package is gebaseerd. Kan het kabinet per energiebron het aandeel in het energiesysteem geven? Kan het kabinet aangeven wat de druk per energiebron op het Nederlandse dan wel Europese elektriciteitsnetwerk is? En kan het kabinet aangeven welke kosten voor het elektriciteitsnetwerk met welke energiebron samenhangen?

Actieplan voor Betaalbare Energieprijzen

De leden van de JA21-fractie lezen dat het kabinet zich heeft uitgesproken tegen ingrepen in het elektriciteitsmarktontwerp, prijsplafonds voor gas, afzwakking van ETS en subsidies voor gasgestookte centrales. Welke maatregelen binnen het huidige marktmodel leveren op korte termijn merkbaar lagere energiekosten op voor huishoudens en bedrijven? Op welke termijn verwacht de Minister dat interconnecties, langetermijncontracten, flexibiliteit en opslag daadwerkelijk zichtbaar worden op de energierekening?

De leden van de JA21-fractie vragen waarom het kabinet niet nadrukkelijker optrekt met lidstaten die betere Europese financieringsmogelijkheden voor kernenergie bepleiten. Is de Minister bereid zich in EU-verband sterker in te zetten voor technologie-neutraliteit, zodat kernenergie, SMR's en ander regelbaar CO₂-arm vermogen gelijkwaardig toegang krijgen tot Europese financieringsinstrumenten?

Versterking van wederzijdse energieveiligheid met Oekraïne en Moldavië

De leden van de JA21-fractie hebben kennisgenomen van de bespreking over energieveiligheid met Oekraïne en Moldavië. Welke concrete lessen trekt Nederland uit aanvallen op energie-infrastructuur in Oekraïne? Kan het kabinet aangeven welke aanvullende maatregelen Nederland neemt of overweegt te nemen ter bescherming van kritieke energie-infrastructuur, waaronder elektriciteitsnetten, gasinfrastructuur, onderzeese kabels, transformatorstations, havens, LNG-infrastructuur en digitale besturingsystemen? Kan het kabinet ook aangeven hoe vaak nationale crisisplannen voor gas, olie en elektriciteit worden geactualiseerd?

Verslag informele videoconferentie 31 maart 2026

De leden van de JA21-fractie constateren dat het zeer onwaarschijnlijk is dat het geïmporteerd gas aan de methaanverordening kan voldoen. Deze leden zijn tevreden over signalen dat de boetes hiervoor mogelijk met enkele jaren worden uitgesteld. Kan de Minister in Europees verband pleiten voor snelle duidelijkheid over het uitstel van deze boetes?

II Antwoord / Reactie van de Minister